

Frederik Jacques (Frits) Philips werd geboren op 16 april 1905 in Eindhoven. Hij was de zoon van Anton Philips en Anna de Jongh. Hij had een oudere zus (Annetje) en een jongere zus (Jetty).

Frits zat op basisschool Reigerlaan en daarna studeerde hij van 1923 tot 1929 aan de Technische Hogeschool Delft waar hij afstudeerde als werktuigbouwkundig ingenieur. Hij trouwde op 4 juli 1929 met jkvr. Sylvia van Lennep (1905-1992) en zij werden de ouders van zeven kinderen.

Hij was al vroeg betrokken bij de Padvinderij. Eerst als welp in het nest Hert in de Horde van Groep 1 en later als verkenner. Oprichter en groepsleider van Groep 1 was Mr Anton Fens. Deze zou later ook landelijk zeer bekend worden als Districts-commissaris van het N.P.V. District Eindhoven. Frits Philips is ook nog lid geweest van Groep 2 Folke Bernadotte. Aan zijn actieve Scouting leven had hij de allerplezierigste herinneringen en hij zette zich altijd in voor de Beweging.

Frits Philips is vooral bekend geworden als directeur van Philips. Op 18 oktober 1935 werd hij onderdirecteur en lid van de directie. Toen in 1940 de Duitsers Nederland binnenvielen vertrok de gehele Philips-top onmiddellijk naar Engeland. Behalve Frits, 35 jaar oud, die de algehele leiding over de fabrieken in Nederland kreeg. In deze positie beleefde hij enkele hachelijke momenten en wist hij met doordachte listen zijn medewerkers ternauwernood te redden van een gewisse dood.

Philips-Kommando

Frits Philips werd door de Nazi's onder druk gezet om voor de bezetter te gaan produceren en daarvoor gevangenen van concentratiekamp Vught in te zetten. Daarvoor vestigde Philips een werkplaats binnen het prikkeldraad van het kamp. Van februari 1943 tot september 1944 hebben zo'n 3.100 mannelijke en vrouwelijke gevangenen - waaronder 600 joodse - hier te werk gesteld. Dit werd ook wel het Philips-Kommando genoemd. Philips heeft dit niet zonder slag of stoot gedaan. Hij stelde voorwaarden voor de arbeidsomstandigheden, voeding en zelfs een vergoeding. De arbeiders produceerden onder andere radiobuizen, die voor de Duitsers ontzettend belangrijk waren. Het waren 'kriegswichtige' producten. Hij zorgde ervoor dat die productie door - voornamelijk Joodse - vrouwen werd gedaan, die daarvoor een speciale opleiding volgden. Daarmee werd de productie geheel afhankelijk van deze vrouwen. Op enig moment werd deze 'radiobuizengroep' op de trein op transport gezet naar

concentratiekamp Auschwitz. Philips wist die trein om te laten keren met het argument dat de productie van radiobuizen zonder die groep niet mogelijk was. Hij heeft hiermee honderden mensen weten te redden.

In 1997 vertelt hij hierover: *“Nou, het eerste ogenblik denk je dan natuurlijk: moeten we dat nou doen, moeten we een Duitser daarmee gaan helpen? Maar een ogenblik later hebben we toen met wat mannen om de tafel gezeten en gezegd: nou, wat kunnen we daar nou nog voor voordelen uit halen. Nou ten eerste, wanneer wij het zo voor elkaar konden krijgen dat de leiding vrij in en uit het kamp mocht, had dat de grote voordelen dat het echt veel moeilijker voor hen was om allerlei nare praktijken in de praktijk te brengen. Omdat dat dan onmiddellijk algemeen bekend zou worden. Maar toen hebben we gezegd: als we het nou zo zouden kunnen doen, dat wij zouden bepalen wie welk werk zouden doen en hoeveel, dat wij konden bepalen dat zij extra eten zouden krijgen.*

Dat zou dan een verrijkte philipprak zijn die we in het algemeen aan de mensen gaven als lunch, voedsel en extra calorieën die ze op deze wijze kregen. Dat wij ook konden bepalen dat ze, wanneer ze dat werk zouden doen, dat ze dan daar ook een vergoeding voor zouden kunnen krijgen. Dat is ten dele gelukt dat we dat door konden sluisen naar de familie, maar dat is niet zo'n groot succes geworden. Maar in elk geval was het zo dat ingenieur Laman Trip, een van mijn clubgenoten uit Delft die bij Philips een grote verantwoordelijkheid had voor de productie vooral voor de radio- en televisieapparaten, die zich helemaal heeft ingezet om deze werkplaats goed aan de gang te houden.

Toen op een gegeven ogenblik zaten we ermee dat deze Joodse groep die eerst in Eindhoven werkte onder de naam van de Sobu, dat is de Speciale Opdrachten Bureau noemden we dat, we konden daar ook bepalen wat ze zouden maken en toen hebben we één zaak eigenlijk heel verstandig gedaan moet ik zeggen. We hebben de meisjes hebben we opgeleid om radiobuizen te monteren. Nu wisten we dat radiobuizen natuurlijk ook in die tijd – ook voor de Duitsers – ontzettend belangrijk waren. Deze radiobuizen, om die goed te maken, was echt erg belangrijk voor hen.

Want in de loop van de tijd dat deze Sobu, laat ik het zo maar noemen, werkzaam is geweest, was het voor de Duitsers van het grootste belang om die radiobuizengroep bij elkaar te houden. Dat is zelfs zo ver gegaan dat een paar keer men ja, een trein met deze gevangenen, Duitse Joodse meisjes, al op weg was naar Auschwitz, dat het ons gelukt is om deze terug te laten komen om ze nog eens te laten zien van wat groot belang het voor hen was om deze groep intact te houden. Van de ik weet niet, hoeveel waren er, ik geloof dat er vierhonderd, vijfhonderd mensen oorspronkelijk daar waren en daar hebben we geloof ik van over de 350 zijn een aantal levend eruit gekomen die anders zonder meer vergast waren geworden. U begrijpt dat dit voor ons een grote voldoening was maar dat dit natuurlijk ook vele gevaren voor onszelf meebracht. Maar gelukkig is dat allemaal voorbij gegaan en zijn we er vrij, wijzelf als leiding, zijn we er vrij goed afgekomen.”

Staking fabrieksmedewerkers

Op 29 april 1943 vorderden de Duitsers dat alle Nederlandse militairen, circa 300.000 man, zich meldden om (alsnog) in krijgsgevangenschap te gaan. Dat leidde tot veel onrust onder de bevolking. Bij Machinefabriek Stork in Hengelo brak spontaan een staking uit, die ook weldra gevolgd werd door het Philipspersoneel in Eindhoven. Op maandag 3 mei, wanneer

in het hele land de stakingen door de Duitse bezetter met geweld is onderdrukt, weigert een deel van het Philipspersoneel aan het werk te gaan. In opdracht van Rauter (Generalkommissar für das Sicherheitswesen en Höhere SS- und Polizeiführer, de hoogste SS-er in Nederland) slaan de Duitsers hard toe. Op de binnenplaats van de Philipsfabrieken worden die middag zeven willekeurige stakers gefusilleerd. Ook de directie van Philips wordt niet ontzien. *“Het bericht kwam, dat wanneer alle arbeiders morgen om acht uur niet aanwezig waren, de directie doodgeschoten zou worden. Die zaten gevangen in de fabrieken.”* Met drie vooraanstaande medewerkers wordt Frits Philips gearresteerd en opgesloten in de SS- Untersuchungs- und Polizeigefängnis in het voormalig Groot-Seminarie in Haaren. Hij krijgt kampnummer Ha-1947. Later wordt hij als gijzelaar overgebracht naar het voormalige kleinseminarie Beekvliet bij St Michielsgestel, waar veel meer prominente Nederlanders als gijzelaar gevangen zitten.

Op 4 mei 1942 arresteerden de bezetters 460 keurige heren, die geen van allen een flauw vermoeden hadden wat daarvoor de reden was. Het waren hoogleraren, politici, schrijvers, musici, advocaten, geestelijken, burgemeesters: een indrukwekkende doorsnede van de elite van Nederland. Met vrachtwagens werden ze vanuit het hele land samengebracht in een klein dorpje vlakbij Den Bosch. Tot eind 1944 zouden honderden notabele Nederlanders als gijzelaars vastzitten in het voormalige kleinseminarie Beekvliet bij St Michielsgestel. De mannen waren niet te vergelijken met 'gewone gevangenen'. De Duitsers beschouwden deze groep als onderpand. Zolang de Nederlandse bevolking zich netjes en coöperatief gedroeg, zouden de gijzelaars geen haar op het hoofd worden gekrenkt. Was dit niet het geval, dan zouden één of meerdere van hen zonder pardon worden geëxecuteerd. Zo fungeerden de gijzelaars als een soort 'represaille-reserve'. Het kampregime was erg licht. De Duitse en Nederlandse bewakers hadden de opdracht gekregen om de gijzelaars met rust te laten zolang ze zich maar niet misdroegen. Ze hielden zich bezig met onderlinge cursussen, lezingen, concerten, cabaret en voordrachtavonden, bridge en sportwedstrijden. In september 1943 komt Frits Philips vrij.

In juli 1944 komt hem ter ore dat alle sabotage en tegenwerking van de Duitsers bij Philips de bezetter mateloos irriteerde en dat de SD/Sipo (Sicherheitsdienst/Sicherheitspolizei) op weg was naar het hoofdkantoor aan de Emmasingel om Frits Philips te arresteren. De Philipstop werkte toen in barakken. Via een raam wist hij te ontsnappen, vluchtte op zijn Hollands op de fiets met een donkere zonnebril op en dook vervolgens onder bij een kennis in Zoelen in de Betuwe. Enige weken lukte het zijn vrouw, jonkvrouw Sylvia Philips – van Lennep, (die zelf een verzetsgroep in Eindhoven financierde) de Duitsers om de tuin te leiden: *“haar man had een zenuwinstorting gekregen van alle druk die op hem was uitgeoefend en daarom was hij in Friesland gaan zeilen”*. Maar toen hij niet meer kwam opdagen arresteerden ze haar. Een truc die door de Duitsers vaker werd toegepast. Bijvoorbeeld ten aanzien van familieleden van ondergedoken politiemensen, in de hoop dat de ondergedokene zichzelf zou melden. Op een vroege ochtend in augustus werd mevrouw Philips – van Lennep (destijds moeder van zes kinderen) samen met drie Philips ingenieurs naar het SS-Concentratiekamp in Vught gebracht. Door een oom en tante werden de jonge kinderen in twee groepjes gesplitst zodat ze uit de handen van de Duitsers zouden blijven. Na een week (ergens tussen 22 en 29 augustus) werd zij samen met de drie anderen vrijgelaten, door toedoen van de ingenieur Bodde die met de Duitsers sympathiseerde en die zich, in afwezigheid van Frits Philips, tot directeur van Philips had laten benoemen. Hij wilde een daad stellen door het invrijheidsstelling bij de Duitsers te bepleiten om populariteit in

Eindhoven te verwerven, zodat hij kon zeggen dat hij de vrijlating van mevrouw Philips had bewerkstelligd. Op dezelfde dag werd ook de Eindhovense politieman Janus de Rooij – die verdacht was van pilotenhulp – vrij gelaten. Sylvia – die in Kamp Vught opgehaald werd door de chauffeur van de familie Philips – bood hem een lift naar Eindhoven aan, waar Janus graag gebruik van maakte.

Op 18 september 1944 werd Eindhoven bevrijd, maar de avond van de dag daarop, 19 september, namen de Duitsers wraak door Eindhoven te bombarderen. Dochter Digna Hintzen-Philips vertelde hier later over: *“De volgende morgen zaten we daar met z’n allen verslagen in die kelder, terwijl het huis boven ons behoorlijk kapot was. En toen.... kwam mijn vader ineens binnen! Hij was die nacht door de linies gekomen na een hele omzwerving vanuit zijn onderduikadres in de Betuwe. Het was niet alleen een onvergetelijk moment van blijdschap en weerzien, na alles wat we meegemaakt hadden. Voor mij was het ook doorslaggevend. Ik was net veertien jaar en als oudste voel je je verantwoordelijk voor het hele gezin. Ik dacht: nu zijn we weer allemaal samen, we hebben het overleefd!”* Het huis was het ouderlijk huis van haar vader, De Laak, gelegen in de villawijk van Eindhoven, nabij het centrum. Frits (of meneer Frits zoals Eindhovenaren zeggen) en zijn gezin waren daar in de oorlog naar toe verhuisd omdat de eigen woning, een landhuis op het landgoed De Wielewaal, was gevorderd door de Duitsers.

Na de oorlog herleefde Scouting zowel in De Engelse Tuin als op landgoed De Wielewaal, waar Frits Philips met zijn gezin weer was terug gekeerd. De groepshuizen werden weer in bezit genomen en hersteld met behulp van Philips (nogal wat vaders werkten bij Philips in een leidinggevende positie en konden daardoor gemakkelijk aan materiaal komen). Zijn zoons: Ton, Werner en Frits junior werden ook lid van de daar opererende groepen. Deze groepen waren troep 4, Prins Willem I (opgericht 1934); troep 6, Gustaaf Adolf (opgericht 1945) en troep 12, de Wielewaal (opgericht 1946).

Israël eerde Frits Philips met de Yad Vashemmedaille van een Rechtvaardige onder de Volkeren voor zijn inzet voor het Joodse Volk tijdens de Tweede Wereldoorlog, Frits is overleden op 5 december 2005 in Eindhoven.

Meer informatie

[Frits Philips - Wikipedia](#)

[Philips Frederik \(yadvashem.org\)](#)

[Philips en de Padvinderij - Scoutpedia.nl \(scoutwiki.org\)](#)

[Scouting Wielewaal - Scoutpedia.nl \(scoutwiki.org\)](#)

[Philips-Kommando - Erfgoed van de Oorlog \(philips-kommando.nl\)](#)

[Reiken naar een nieuwe wereld - online versie | IofC Nederlands](#)

[Geschiedenis - Scouting Wielewaal Eindhoven \(wielewaalgroep.nl\)](#)

[Scouting Eindhoven - FN Auto van de heer Anton Fens](#)

[Scouting Eindhoven - Graaf Folke Bernadotte \(1916\)](#)

[Scouting Eindhoven - Groep Een 'Hopman Fens' \(1912\)](#)

[BHIC](#)

De Telegraaf, 2 mei 2015, interview met de 83-jarige (An)ton Philips
Archief Leendert Smit

Achter het stuur notaris Fens, hopman van troep 1, met achterin Frits Philips, toen 13 of 14 jaar (1919)
A.v. Best/Scouting Stratum, Eindhoven.

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.